

РОБОТЧИЙ НАРОД

ROBOTCHYJ NAROD THE WORKING PEOPLE ORGAN UKRAINSKOJ SOCIJAL-DEMOKRATII V KANADI REGULAR NUMBER 242

PIK VII. Ч. 19 СЕРЕДА 12 МАЯ 1915. WINNIPEG, MAN. MAY 12 WEDNESDAY 1915. No. 19. VOL. VII

3 європейської різн. На сході.

Стрімуючи Французів і Англіїців на захід, Німці всією силою пруть на Московію і то враз по цілій лінії. Гінденбург оперує під Лівавою та Мітавою на Жмуді. Російські телеграмі повідомляють, що йому там не поволять ся. В королівстві Німці бомбардують Гродно на віддалі 23 миль.

Поблизки російську армію коло Горлії, Німці посувають ся далі на схід, щоб замкнути армію Радка Дмитрієва в Карпатах. З другою бою Австрійська армія з під Стрия йде на зустріч Німцям з сходу. Уже урядом оповіщено відворот російців з Карпатів. Але боять ся, що Р. Дмитрієв не зможе вицофати з гір свої тяжкі гармати і обоз.

Коло Заліциків Австрійці острілювали міст і змусили Москалів втечи за Дністер. Такий шалений рух Прусаків викликає в Лондоні адвизоване воєнних критиків.

Дарданелі.
Союзна флота далі обстрілює Дарданелі, але полонити Турків ще не вдалось. Телеграми подають, що Турки вимасакрували цілий відділ Австралійців. Ті вмерли як дійсні Британці! Жаден не схотів піддатись.

На Кавказі.
Звіди йдуть вістки, що Росіяни побали Турків і зайняли частину турецької Арменії.

Потоплене „Лузітанія“.
Цілий свіг згрусилася вестка, що корабель канадської компанії „Кунар Лінії“, „Лузітанія“ потонув коло берегів Ірландії вранці 214 подорожними і службовцями. Вратовано тільки яких 6 соток. Сей корабель вийшов 1-го мая з Нью-Йорку, маючи на своїм покладі багато Канадійців і Росіянців. Гадають, що його підбив міною німецький субмарин. Затин „Лузітанія“ можна порівняти з „Титаніком“.

Справа з „барамі“ в Альберті.
Тов. Корейчук повідомлює нас, що та широка агітація за замкненням „бар“ в Альберті є ніщо інше, як штучка лібералів позискати симпатію народу при наблизжаючих ся виборах. В програмі лібералів не входить повне скасування продажу і виробу алкогольних трин-

3 партійного руху.

Кобалт, Онт. 26 квітня відбув ся бізнесовий мітинг дутешнього українського відділу У. С. Д. П. Ухвалено звернути позичені відділом \$25 у т. В. Крисевича. На тимчасового секретаря обібрано т. Ю. Гашку, б. секр. Ів. Гашки, з браку роботи в Кобалт. відхав до вищої роботи.

Skranton, Pa.

Нас повідомлює т. Ган Даос, що 5-го квітня в Скрентоні, Пенсільванія, українські робітники заложили соціалістичний відділ, котрий буде належати до Американської Соціалістичної Партії.

Ми радо вітаємо новий відділ борців і кличемо усіх українських робітників в Стейтах горнутись до Соц. Партії і йти за чесна — приміром скрентонських товаришів. Уже час українським робітникам пробудитись в Стейтах і встатись до боротьби за життя, а не спомогати всілякі „союзи“! Що нам з того гроба та похорону по смерті? За омого на вибадок каліцтва і смерти має давати уряд! Не про гроба даймо і смерть, а про життя! Тому горвімося під червоний прапор соціалізму!

Торонто, — уважно!
Сам повідомляє ся що відділ У. С. Д. П. ч. 52 улюблював ся тепер під N. 104 Spadine, Ave. Бізнесові мітинги відбувають ся два рази на місяць у п'ятницю по 1-мі і по 15-ім.

Рух безробітних в Едмонтоні.
Тов. Корейчук повідомляє, в Едмонтоні пороблені приготування до руху безробітних. Українські соціалісти обібрали комітет, котрий має порозумітись з англійськими робітниками. Товариші починайте усі враз по всіх містах в цілій Канаді! Тоді тільки вигравимо!

Нема єдності!
Тов. Ташук, котрий був арештований в Альберті по доносу москвофілів, нарікає в листі до нас, що члени У. С. Д. П. збайдужили і не кваплять ся покрити судові кошти в \$70, які виносить той процес. „Вачу, що нема єдності і братерства між соціалістами. Деж наше гасло: „Один за всіх, усі за одного!“ І т. Ташук має рацію! Він наразив ся задля ідеї на в'язницю. Коли ми так будемо трактувати наших борців, то будемо певні, що ніхто не схоче ризикувати собою для такої невдячної партії.

1-го мая в світі.

Амстердам, Голандія. В першемейському поході взяло участь 36—40 тисяч робітників. Разячою новиною в поході було те, що відділ жовнів в повнім уніформі прилучив ся до походу, несли червоні прапори і напели з жаданнями мира.

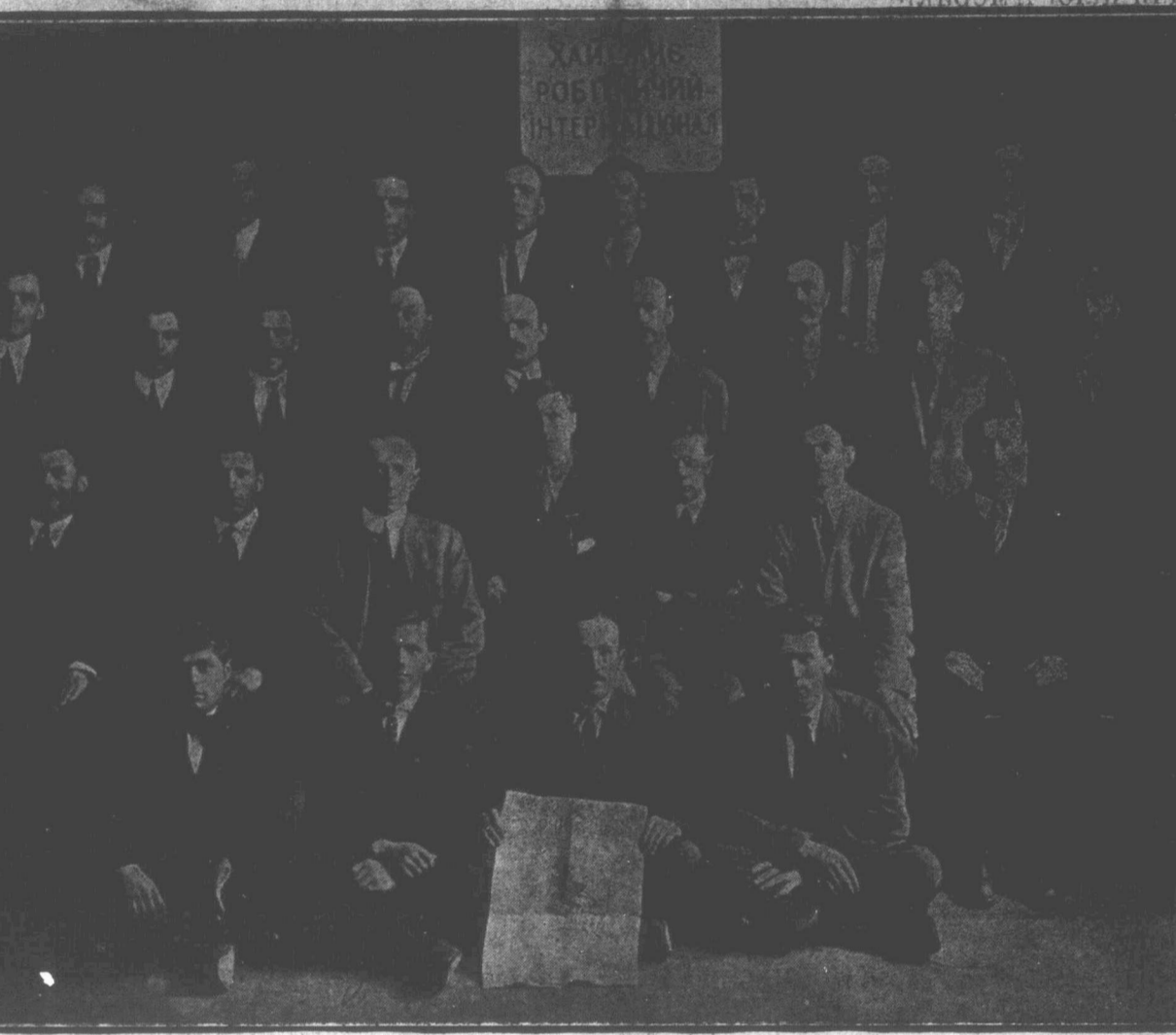
Чикаго. У поході взяло участь лише 3.000 польських робітників.

Нью-Йорк. В поході взяло участь поперх 50 тисяч робітників; брали в тім поході участь також і українські пролетарі.

У Франції і Німеччині першемейського свята не справляли. Нема часу! Треба братам перетинати гергачки! Ганьба зрадникам!

Редакція просить усі відділи повідомити свій орган, як у них відбувались майові свята.

Тов. Гаврилішин з Сандон, В. К. повідомляє, що провінційальні вибори в тій провінції відложені на 1916 р.

Делегати і гості Окружної Конвенції відділів У.С.Д.П. провінцій Манітоби і Саскачевану

Читай з ліва на право перший ряд з долини:
1) Івонюк, Воднар, Єремійчук (секр. Е. К.) Огірско;
2) Федорович (член Окр. Ком з Ріджайни), Мороз (член Окр. Ком з Трафалгара), Крат (редактор „Р. Н.“), Володін (през. Конвенції), Смит (секр. Окруж. Комітету Ман. і Саск.), Сисак (касир О. К.), Ів. Хоронжий (член Окр. Ком. з Елмвуд);
3) Клим, Черниш, Кавка, Джоза (член Е. Р.), Качмар (касир Е. Р.), Гродзік (член Е. Р.), Козоріз, Ткачук (організатор), С. Хоронжий (член Е. Р.);
4) Полішук, Процак, Паньчишак, Мелянчук, Лобай (секр. винніп. відділу), Федорук, Пантелюк, Селевич.

в Канаді довідав ся, що в українським соціалістичним відділі „Вперед“ в Скрентоні, Па. є організатором Давидо Якимів. Щоб врятувати молодий український соціалістичний рух в Стейтах від того опусту, Е. К. звертає ся з остерогою до товаришів в Скрентоні і радить нагнати від себе Д. Якимова. Д. Якимів, будучи в Канаді, увійшов в довіру У. С. Д. П. і всі були зробили його своїм організатором, але Д. Якимів, користаючись з нашого довіря, понатагав багату фармерів, забираючи в них гроші на конто партії, а то і просто позичаючи. Нарешті, коли його опусту було здемасковане, Д. Якимів утік до ворога соціалізму і консервативного агента Р. Кремера в Едмонтоні і видавав там йому консервативну шмату, а потім, нагнавши і Едмонтонців, утік до Стейтів.

Тож, товариші Скрентонці, не пускайте поміж себе опусту і зрадника соціалізму, а наженіть на штири вітри.

Ваш за соціалізм
М. Єремійчук
Секр. Екс. Ком. У. С. Д. П. в Канаді.

Спростоване.
В ч. 18 „Р. Н.“ в справі адано про збірку в Гил-

кредит зайшла помилка. А власне не в І. Куницького були хрестина, а у гдови Яковина Андрушак, котра мешкає в хаті І. Куницького. Також мало бути М. Бурич, а не М. Бурисик.

„За землю і волю“
Вайшов з друку „За землю і волю“, Р. Н. збірник революційних пісень, віршів і дум П. Крата під назвою „За землю і волю“. Увесь дохід сей книжки піде на оплату долгу „Р. Н.“. Ціна 25с за штуку. Книгарням і відділам звичайний опуст.

РЕДАКЦІЯ.
Н. КАСПЮК, Келгари, Альта, Про натягане доудей директором „Першого Українського Театру в Канаді“ ми дістали багато дописів і пересторог, щоб ніхто з нас не заходив собі, але з причини, що то більше приватні справи, то ми не містимо в браку плану в „Р. Н.“

А. Н. „Келгари, Альта. Ваше повідомлене, що для ровдья соціалістичного руху між українськими робітниками в Келгари почли організувати тов. „Водя“, це намісця. Але виконувати членів „Водя“ не можемо. Предиш дені робітників. Тоді, правда, але старайтесь їх просвітити в той опустуваний від полизько-го адирства і ватемневати.

„ROBOTCHYJ NAROD“ (THE WORKING PEOPLE).

The official organ of the Ukrainian Social Democratic Party, Affiliated with the S. D. Party of Canada. THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA. Published weekly by THE EXECUTIVE COMMITTEE OF THE U.S. D. P. OF CANADA Pritchard & McGregor Winnipeg, Man. Subscription \$2.00 a year.

ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

„Робочий Народ“ одиноким соц. дем. часописом для цілої Америки; она одна дає те знане яке новинен мати кожний працююча клясова-свідомо людина. Хочеш знати, як здобути красний лад на сьвітлі, то читай все „Робочий Народ“.

„Робочий Народ“ коштує на рік лиш два долари а адреса до него є:

„ROBOTCHYJ NAROD“ Box 3658 (Sta. B.) Winnipeg Man.

Куди нас провадять?

Суспільство враз повертаєть ся на деякий час у варварство; можна подумати, що нудя, або загальна згубна війна відібрали у суспільства всі засоби існування; вийдуть са наче промисел і торговля знищені.

„Комуністичний Маніфест.“

В Канаді заштановані майже всі роботи, сотки тисяч робітників, дочекавшись весни, бачуть що мука безробіт-тя не кінець ся з весною. Природна річ, що нарід звертає свої очі до уряду і питає: „Куди нас провадите?“

Уряд мовчить, граючи на катеринку, котра висьпівує: „Терпіть, добре буде.“ Але поза очима народу іде горячкова робота „владу маючих“, щоб забезпечити себе і свої маетки від голодних упосліджених мас, котрих буржуазія настягала до Канади за „добрих“ часів і котрим хоч би й хтіла не годна дати тепер жита в хвилью, коли цілий капіталістичний сьвіт дійшов до найвищої точки свого рокою, ввідки нема иньшого виходу окрім соціалізму, або заглади.

Буржуазія поділила поміж себе землю, повітря і сонце Канади, рештки кинула фермерам, — а двом мільонам робітників нема місця в сім хваленим краю! Цімецький і Англійський капітал ріжуть ся один з другим і має один з них згинуть, щоб вступитись в доріги другому до певного розвою світового капіталізму. В такий спосіб там в Європі розвизуєть ся справа теперішньої економічної кризи. Та борня зачепила болючо усі держави і державки сьвіта. Скрізь запапувало безробітє і непевність існування. Се свідчить про те, що дійсно капітал став міжнародним і непорядок в однім місці відгукуєть ся колами на цілому сьвіту.

Пролетаріат, котрий так потрібний буржуазії в часи

спокою і доброту, стає цілковито не потрібним в часи кризи, і тоді буржуазія є приневолена „внищити цілі маси продукційних сил.“ (К. М.) Се повеченому, а по простому внищити цілі маси робітників, а також по-руйнувати фабрики і машинерію своїх конкурентів.

Се дієть ся тепер в Європі. Щоб увільнити себе від революцій голодного народу пануючі розпочали війну. (Хто знає, чи не змовились вони, коли відлизили усе на весіля доньки цесаря Вільгельма?) Далі, руйнують машинерію. Німці знищили фабрики північної Франції, Бельгії і Польщі, толять торговельні кораблі, — се все на зменьшене „продукційних сил“ конкурента.

Не обминула законів політичної економії і наша Канада. Вона моглаб собі освобідно лишитись неутраляною і дивитись так само спокійно на європейське безголове, як роблять другі держави Америки. Але в Канаді безробітє страшніше, як в Стейтах, бо роботи Канади залежуть від англійського капіталу.

Канадійська буржуазія побачила перед собою завдану нею в Європі мільонову армію робітників, котрим не може дати роботи, а котрі такі небезпечні в своїй нужді. І знов стали правдиві слова „Ком. Маніфесту“, що буржуазія запобігає економічні кризи знищенням цілих мас „продукуючих сил.“ В часи спокою буржуазія просто каже військови вистріляти голодних бунтівників. Тепер же сих голодних вбирають в жовнірські мушкетри і гонять ще й походити конкурентів національного капіталу.

Заофаній, мало розуміючий на політиці, не організований англійський і французький пролетаріат призначила канадійська буржуазія внищити в той спосіб що висилає під паці гармат. А українських і иньцих робітників, не можучи ужити для війни, спокійно призначила на повільну погибель за голоду!

Але голод нагнав розуму до голови, і нарід питає: „Куди нас провадите?“

Тепер бачимо, що в грібі! Рух безробітних, що розпочав ся в Канаді, ті величаві майові демонстрації показали робітникам, що сила все таки за робітництвом. Йому тільки брава в організації. Буржуазія розділила канадійський пролетаріат на два табори: „патріотів“ і „чужинців.“ Се небезпечна річ!

Але ми маємо відмаскувати фальшивий патріотизм буржуазії і навчити своїх заофанних співбратів — робітників, що коли капіталісти на війні роблять чудовий інтерес, чому пролетаріат має відхити за голоду?

Ми бачимо куди нас провадять буржуазія. Врятувати нас може тільки організація. Тому вибирайте скорше: жити чи гинуть?

А коли жити то готуймось до домінальних виборів, щоб уже сего літа цілий ряд парламентських лавок в Отаві повасідали соціалдемократичні послы і врятували канадійський нарід від голоду і смерті.

З браку місця мусимо дописи скорочувати. Старайтесь розширити „Р. Н.“ хоч на 6 сторінок! Редакція.

30 тисяч безбатченків!

Ми всі знаємо, з якою зневагою відносив ся сьвіт до дівчини, котра приводила людям байстроку. Проклята вона від бога і людей! Горе тому нещасному сьотворію, що не має ні батька, ні роду! Церковна мораль канчуками і скорпіонами бичувала покритку, що посьміла дати людям сьвй-брата без благословенства і агоди вітаря і закону.

Нема й місяця між „порядними“, хіба дим роспусти, а й дитині, як тому песати, поневіреня по сьвіту.

Чому ж так дивит ся теперішній буржуазний сьвіт на „не по закону народжених“? Щоб стримати своїх богацьких доньок і дати їм можливість віддаватись за „рівних“ їм людей. Щоб стримати вбогих робітниць, аби сьвіт не переповнив ся мільонами голодних жалаючих від уряду і богачів запомогти безбатченків.

Але час від часу буржуазія відступаєть ся від принципів своєї моралі і законів. Разить, праміром, хоч її помилене заповіді Іж власного бога: „Не убий!“ Змінює вона часом і погляди на негалегальне родженє дітей. Нема що загортати в папірці: „Робітники, се робуча худоба буржуазії“. Коли нас робітників є у державі так подостату, що навіть пару мільонів вічно вештаєть ся без роботи, тоді буржуазія гостро пильнує, щоб дівчата з нашої кляси були „моральні“. Колиж стає брак робітників в котрім краю, тоді буржуазія дивлять ся крізь пальці, коли більше тої людської робучої худоби їм народилося. Так, праміром в республіці Колумбії, в Пол. Америці, уряд впрот заповідав ренчі людей. Вез шлюбу і весіляних церемоній дають хлопови 8—10 гадинь і фару і в сей спосіб побільшують людність Колумбії.

Щось подібного тепер сталося і в нашій Англії. Уже не раз в початках війни розписувались газети, що всіх тих жовнірів, що йдуть на війну треба перед тим женити, аби „забезпечити дальше існуванє нації!“ Визначніші епископи працювали в сім напрямку, нахвляючи молодь до сполуки. І робота тих „мащорників“ дала добрий „вроджай“. Буржуазія шматки без встуду оголошують, що в тій місцевості, де стоить рекрутський табір 20.000 дівчат ось-ось мають стати мамами, а також 10.000 „законних“ жінок, чоловіки котрих відійшли на війну, теж готують повивачі.

Ми сьвідомі пролетарі не маємо нич проти того, щоб збільшилось людського роду на нових 30.000, особливо, коли мільони тепер скошено на війні, бо ми парадієне старої невини Природи, і слухаємо її прижавана: „Плодіть ся і розмножуйтесь“, — нас тільки бурное підлість буржуазії! Чого брешє? Чого радіє, спедіючысь пороудих нещасних 30.000 безбатченків? Куди йдуть ті байстроки? У теплу батьківську хату? Ні! Се родить ся 30.000 тисяч найнещасливіших рабів буржуазії. Песята роджені сукою будуть щасливіці, бо їх або відразу повбивають, або розберуть собі добрі люде.

А сих 30.000 безбатченків? Іхні „незаконні“ тати поляжуть під кулями на побойовищу, а коли котрий і верне, хоч і здоровий, то тоді вже буде по війні, вже

Комуністичний Маніфест.

Буржуазія віддала село під панування міста. Вона абудувала величезні міста, вона значно побільшила число місьського населення супроти сільського і таким чином визволила значну частину населення від вузького, обмеженого життя на селі. Так само, як село стало залежним від міста, так само варварські і на пів варварські країни стали залежними від цивілізованих, хліборобських народів — від буржуазних народів, Схід — від Заходу.

Буржуазія постійно усуває родробітцю знарядів продукції, маєтку і населення. Вона злучила населенє в великі маси (agglomeriert), знаряди продукції централізувала, а власність сконцентрувала в руках невеликого числа власників.

Конечним наслідком цього була політична централізація. Незалежні, ледви злучені між собою провінції (fast nur verbundene), з ріжними інтересами, законами, урядами, ріжними митовими системами були з'єднані в одну націю, в одним урядом, однакими законами, одними клясовими інтересами, в одну матовою системою.

Буржуазія за часи свого менш ніж вікового панування утворила могутніші і грандіозніші продукційні сили, ніж всі попередні покоління в куці. Опануванє силами природи, машинерія, приотсвоанє хемії до промислу і хліборобства, пароплавество, залізниця, електричні телеграфи, конклюдатація цілих частин сьвіта, регуля-

ція рік, цілі населення, що наче вирости з землі, — яке попередне столітє могло собі уявити, що в громадській праці заховані такі продукційні сили?!

Одже ми бачили, що зняряди продукції і засоби зносии, на ґрунті яких розвиваєть ся буржуазія, утворили ся ще в феєдальнім суспільстві. На певному ступені розвитку цих засобів продукції і зносии умови, в яких феєдальне суспільство втворювало товари і їх міняло, феєдальна організація хліборобства і мануфактури, або, одним словом, феєдальні відносини власності вже перестали відповідати розвиненим продукційним силам. Вони спаняли продукцію, замість того, щоб спричиняли ся до її розвивання. Вони стали для неї кайданами. Вони мусіли порвати ся, і дійсно порвались.

На їхньому місці повстала війна конкуренції з відповідною до неї громадською і політичною конституцією, в якій економічно і політично панує кляса буржуазії.

На наших очах відбуваєть ся подібний до цього рух. Буржуазні відносини власності, відносини продукції і зносии, сучасне буржуазне суспільство, що вилежало такі грандіозні засоби продукції і зносии, — це суспільство опинилось в становищі чарівника, який не може опанувати вилежаних ним самим підземних сил. Впродовж кількох останніх десятиліть історія промислу і торговлі се є історія повстання сучасних продукційних сил проти сучасних продукційних відносин, проти тих відносин власності, які складають умови життя і панування буржуазії. Досять згадати про торговельні кризи, які своїм періодичним

поворотом чим раз то все більше погрожують існуваню всього буржуазного суспільства. Кризи періодично нищать значну частину не тільки вивторених уже продуктів, але й готових продукційних сил. В часи кризи вибухає громадська пошесть, що усім попереднім епохам здавалось би безглуздєм — пошесть надпродукції (сввої продукції).

Суспільство враз повертаєть ся на деякий час у варварство; можна подумати, що нудя, або загальна згубна війна відібрали у суспільства всі засоби існування; вийдуть ся, наче промисел і торговля знищені. І через що-ж се? Через те, що суспільство занадто має засобів до існування, надто розвинений в йому промисел, торговля. Продукційні сили, якими воно може користувати ся, уже не сприяють розвинткові буржуазних відносин власності; заважає, вони вже стали надто дужими для цих відносин, ці відносини стоять їм на перешкоді; а коли вони цю перешкоду перемагають, у всьому буржуазнім суспільстві зчиняєть ся нелад, оаому істнованю буржуазної власності погрожує небезпека. Буржуазні відносини стали надто тісними, щоб вмістити в собі всі вивторені багатства. — Яким же чином запобігти буржуазії кризам? З одного боку, приневоленим знищенням цілої маси продукційних сил; з другого боку, здобуванєм нових ринків і ґрунтовнішою експлуатацією старих. Чам, отже? А тим, що виготовує нові, ширші і дужчі кризи, і тим, що зменьшує засоби запобігання їм.

Та сама зброя, якою буржуазія повуювала феєдалізм, повертаєть ся тепер проти

неї самої.

Проте буржуазія не тільки виковала зброю, яка її доведе до погибелі, вона також породила людей, які візьмуть ту зброю у руки — вона породила сучасних робітників, пролетарів.

Помірно з тим як розвиваєть ся буржуазія, тоб-то капітал, помірно з тим розвиваєть ся і пролетаріат, кляса сучасних робітників, що живуть доти, доки мають роботу, і що находять собі роботу лиш доти, доки їхня робота побільшує капітал. Робітники, що мусять себе продавати відштуки, це такий же товар, як і вся иньша річ у торговлі, і через це вони підлягають всім змінам конкуренції, всім хвильованям ринку. Через заведенє машин і поділу праці, праця пролетарів втратила весь свій самостійний характер, а через те і всю правду для робітників. Робітник став простим додатком до машини; від нього потребують лиш самих простих, дуже одноманітних рухів, яких зовсім не важко навчити ся. Через це і коштує робітникам лиш грохи не стільки, скільки потрібно на його удержанє та на розплоджуванє його раси. А ціна кожного товару, а значить і праці рівна коштам його продукції. Значить, чим обридливішою стає праця, тим меншою стає платня. Та це ще не все: помірно з тим, як зростає уважанє машини і кількість праці, чи то чере збільшенє числа годин праці, або чере збільшенє сьмої праці, яка втрачаєть ся впродовж певного часу, чи завдяки прискореному рухові машини і т. д.

[Далі буде.]

онов верне стара мораль, і байстрока“!

Газети подають, що всі і попи старають ся приготіти на їхні майбутні діти. Літтих багатирок з товариств.

І родлять ся ті дрібні сьволяких загоронках, здемвши окрім молитов та дурі році роздадуть в найми бу ні в обороні буржуазного словенство на першого ба дирів, довідаєть ся, що моровистує, а діти... А діти, або як і їхні тати десь під і дівчата народжені. Іхн Праця по приватних пав ські сьники, а кінець у дом му так радіє буржуазія, с „Вритуць“, батьки котри ці ніколи не були рабами“

Поганий сей сьвіт! Пробою моралев, з його вій роспусти!

Кільмо його! Ходімо ки! Ходімо в ту соняшну Природі!

Канадійський Військ

На війну треба гроши нарід. Наш уряд, дово нтати таку поштотивни оптти нарід облизуєть пошто ви мільони. Такий податок то нарід безпосередно опчить се ясно. І теж обрау уряд навбирає \$7.000.000 облизувати глей з стемплі люди так полюблять той вічно.

Посередн

Цілковито инаша річ купуючи крам і не лижит гадиня, купуючи тузин грох одоцентовах отемплі мусілаб злизати чотири ст — 60 етемплів; за 100 ф. Вона платить за крам і д такса. Се більш політвич центів з кишені тай не глею в етемплів не дуже небудь хоробу.

Словник до читаня чного Маніф

„Буржуазія визволи ку населеня від вузького на селі.“ За часів панування буржуазії не могла звід ну кількість робітників. Тому вона так остро паньщину, жадаючи від на панщиняної неволі, жукам не ходило о нада ровходилось о те, щоб ської роботи, в ланів до ки. Так і сталося. Беру рес, як фабрикантів, та пущив „людей“ на вод панам майже усі людсь чи з чого виживатись, б тепер уже „вольні“ і чали розлаватись в сіл н до міст, де ставали фам ми, — пролетаріатом.

„Схід — від Заходу Європи, (головно почина Америки) Гішпанія, А Франція розвинули вел ний гандель. На добре блах відважні моракі підбиваючи під себе мварські або дикунські боювими корі блями їх ючи торговельні зносии лежними від Заходу (Е

Схід — Азия. „Знаряди продук

внов верне стара мораль, і він буде мав право зречи ся „байстрюка“!

Газети подають, що всілякі добродійні товариства і люди старають ся приготувати паяд для родильниць і на їхні майбутні діти. Ліпше не бачити тої помочи від тих багатирок з товариств добродійності!

І родять ся ті дрібні салдатчики і розіпають їх по всіляких загоронках, здеморалізують, нічому не навчавши окрім молитов та дурійки мілітаризму, а на 12—14 році роздають в найми буржуазії. Батько згине на війні в обороні буржуазного устрою, мати, діставши благословенство на першого байстрюка від духовних проповідників, довідаєть ся, що мораль є двояка і піде шляхом розпусти, а діти... А діти, — сиви погинуть по фабриках, або як і їхні тати десь під кулями, а дочка... Во будуть і дівчата народжені, їхня доля, доля мамів їхніх! Праця по приватних панських хатах, готелях, панських синках, а кінець у домі розпусти. Бачте тепер, чому так раді буржуазія, сподіючись породу тих 30,000 „Братівців“, батьки котрих висопівували, що „Братівці ніколи не були рабами“.

Поганий сей світ! Проклятий сей світ з його двоюкою моралев, з його війнами, добродійностей і домами розпусти!

Киньмо його! Ходімо до соціалізму, брати робітників! Ходімо в ту соняшну країну вічних законів нещасної Природи!

Канадійські образки. Військова такса.

На війну треба грошей. Хтож їх дасть? Звичайно, нарід. Наш уряд, довог недумав і примусив нарід платити таксу поштовыми стемпльми. Покиріаю, без скарги нарід облизуєть поштові стемплі, складаючи урядови міліони. Такий податок зветь ся безпосередній, себто нарід безпосередню оплачує державні податки і бачить се ясно. І теж обраховано, що з поштових стемплів уряд вавбирає \$7,000,000 до року. Як довго нарід буде облизувати глей з стемплів тяжко сказати. Можливо, що люди так полюблять той глей, що будуть лизати його вічно.

Посередній податок.

Цікавито инаша річ, коли нарід платити податок, купуючи крам і не лизати стемплів. Приміром, котрась гавдиня, купуючи тувин яйок, увільняєть ся від лизання трох одностовових стемплів. За один фунт масла вона мусіла лизати чотири стемплі; за 100 фунтів поряджу — 60 стемплів; за 100 ф. цукру сто вісім стемплів і т. д. Вона платити за крам і до його ціни долучена військова такса. Се більш політичний опосіб витисканя остатніх центів з кишені тай не шкодить на здоровле, а лизане глею з стемплів не дуже здорово і можна дістати яку небудь хворобу.

Державна тарифа.

Коли нарід платити податок стемпльми або грішми, то може легенько обрахувати державну касу. Але не можна сего зробити тоді, коли податок наложений на крам, що привезений зва кордону. Обраховано, що на кождий долар, котрий приходить в тарифи домініяльному урядови, канадійські фабриканти та „патріоти папірових черевників“ дістають 3 долари. Звичайно будуть такі може, що без скарги лизатимуть глей з стемплів, але колиб вони довідались, що в тої тарифи запомагають ся „убогі міліонери“, ледво б вони на таке згодились.

Тарифа се є машина до обмикування з гуски піра, не даючи їй кричати, \$200,000,000 є купка грошей, котру уряд стагає з семи міліонового населена Канади за помочев красної тарифа. Колиб вібрати уоїх тих, що наладають на нарід таку тарифу до купи і лишити самих жити, то певно вони нахлалиб на себе лехші податки.

Сьміх чи провокація?

Провінціанальний уряд дуже подивацькому ровьявує справу безробітї у Вінніпегу. Яких сто люда вислено скопати рискалями поле під бараболо на фарму рільничої школи. Кождому робітнику відміряво кавалок землі 25 футів на на 50. Нагапачі жадають від робітника, щоб він скопав той кавалок протягом 4 години і за се дають три равн істи і тікет на спане, себто 40 центів. Уважайте, що такий кусень землі в 1225 квадратових футів жадний робітник не годен скопати скорше як протягом 12 годия і то коли буде робити як машина, не відсапуєчи і не спочиваючи. З того виходить, що робітник заробляє всего 3¼ на годину! Се вже гірше як по американському!

Тільки одна Росія може конкурувати в таким здирством. Тільки в Росії є робітники, що дістають по 1¼ ц. за годину. Обрахувавши докладно, ми довідемоь, що таких куснів землі 25 X 50 в однім акрі є 36, і тому уряд має валлатити за коване оногю акра \$14-40 Просто дурійка! Кождий знає, що врати віньми один амер землі копште в Канаді лише \$3, а тут уряд передає \$11.40, і в той час мордують людаї, як добрий господар не мордує худоби.

Таке поступоване манітобського уряду і мійської ради викликає велике підовірне. Чи вони хочуть насьміятись над голодними робітниками, а чи хочуть примусити людаї тікати від „державних робіт“, як від скаженої собаки, і тоді мати прво сказати перед публичною опінією, що безробітні, то лайдаки, котрі, мовляв, не хочуть робити. І в такий опосіб ровьязати справу безробітї.

Декоتری робтники кидали рискалі і хотіли собі „подякувати“ за робітку, тоді опікунки покликали військо і примусили їх багнетами далі копати.

Насьмівають ся і провокують, провокують і насьмівають ся з тебе, робітнику, бо ти, як той циган: Хата гонить, а ти тоді криницю копаєш, щоб води добути.

Так із робітником в Канаді! Тепер, коли треба виступити свідомо і організованою силою і зажадати своїх прав — де, робітнику, твої організації?

Президент С.Р.Р. про безробіте.

Президент С. Р. Р. компанії сер Шаугнеси також цікавають ся безробітними в Канаді. Вудучи одним з верховодів консервативної партії, він безлячно кинув грудкою болота в лице працівників Канади, обвинувачуючи фермерів і робітників, в лідаретві. Розмовляючи в майором міста Вінніпегу, він сказав, що думка засногана готуєоброблених фармів для безробітних йому подобаєть ся, і тільки одно треба пам'ятати, що „Канада“ вимагає роботи, і хай жадний громадянин не мріє про спочинок, але хай в поті чола заробляє хліб свій. (Колиб було коло чого заробити. Зам. Ред.)

Президент не повстїдав ся розповісти, ним самим вигадану байку, про якогось гомстедоца, котрий, вмість того щоб працювати на фермі від 4-ої години рано до 10 в ночі, привіз собі на гомстад піано і грав цілими днями, а наймити обробляли йому землю. Коли голова С. Р. Р. так знає фермерське жите, то ми йому радимо перейтиь пішечки поміж фермерів і послухати тої „музики“. Тоді може він подумає щось иньшого і не посьміє кидати болотом в тих людаї, працює котрих він і його компанія користаєть ся і раює як у бога за пазуючою.

Е. Володін.

ВИЗВІЛ УКРАЇНИ.

Нераз нам приходило ся чути в богатюх місцях від декотрих одиниць все „Самостійна Україна.“ Те саме даєть чути і між членами У. С. Д. П. Окликки визволення Укнаїни з під московського ярма ми в Канаді чуємо що-дня. І так само в деяких місцевостях навіть засновано Товариства Самостійна Україна. Се дуже добре і файно, що український народ знає опікати свою мову. Та нажалі мені здає ся, що у Канаді, або в других заморських краях, се безвартна річ, тому, що ми до сих заморських країв прийшли в старого краю, а Галичини та з Буковини та з других місцевостей заробити на кавалок хліба. але

що-б в Канаді зловувати ширшого державного права українській мові се не можливо, Хіба можем помогти в грішми старому краю, і то коли можливо і варто помагати.

Приміром, тепер наші брати Галичани і Вуковинці, що най молодий цвіт, пішли яко добровольці помагати Габсбургам прорізати своїми багетами дорогу до Києва. Але защо вони пішли убіт? Кому вони виборять Україну? Хіба не Габсбургам? Хто буде ридати Україною? З Габсурської родини буде виставлений король, а Васильки будуть міністри його. Чи на се аж треба свої груди наставляти молодому людови? Ні! Галичани та з Буковини та з других місцевостей заробити на кавалок хліба. але стараймоь стерти в лица

Словник до читаня „Комуністичного Маніфесту.“

„Буржуазія визволила значну частину населена від вузького, обмеженого життя на селі.“ За часів паньщини уся робуча сила була в руках дідичів — обшарників. Буржуазія не могла звідки дістати потрібну кількість робітника до своїх фабрик. Тому вона так остро виступала проти паньщини, жадаючи від держави скасування паньщиняної неволі. В дійсности буржуазка не хотіла о надане волі хлопам, але розходилоь о те, щоб перетягти їх з паньської роботи, в лавів до міста у свої фабрики. Так і сталоь. Веручи на увагу інтерес, як фабрикантів, так і дідичів, уряд пустив „людаї“ на волю, полишивши паньщам найже усе людські грунта. Не маючи з чого виживатись, бідніщі селяни (але тепер уже „вольні“ і „рівноправні“) почали розселятись в сіл на зарібки, в найми до міст, де ставали фабричними робітниками, — пролетаріатом.

„Схід — від Заходу.“ Культурні краї Европи, (головно починаючи від відшуканя Америки) Гішпанія, Англія, Німеччина і Франція розвинули величезний колоніальний гандель. На добрепобудованих кораблях відважні моряки обіхали увесь світ підбиваючи під себе менш культурні, варварські або дикунські народи. Скрізь за боювими кор. блями їхали крамарі, завявуючи торговельні вносони і робляючи їх залежними від Заходу (Европи).

Схід — Азія. „Знаряди продукції зцентралізували“

ли“. Централізувати, збирати з усіх боків в одно місце. За феудалізму навчине було власнотев кождого майстра. В капіталізмі навчине (знаряди продукції) є власнотев підприємця — фабриканта.

„Власніть сконцентрували в руках невеликого числа власників.“ Звонуючи людаї в сіл, грабуючи менш культурні народи і роблячи небезпеку істнованя в містах, буржуазія організувала такий устрій, що в „бідного забирають, що він має, а тому, що має, дають ще більше.“ Се зветь ся концентрація капіталу.

„Політична централізація“, за часів паньщини „кождий шляхтич усебе на загороді був рівним воеводі.“ Буржуазія потребує для свого розвитку твердого уряду, котрий би міг тримати в карбах як робітників, так і фермерів. Тому державна машинерія в капіталістичнім устрою зцентралізувана. Домініяльний уряд, провінціанальні уряди, муніципалі, одно за одне зачеплено, як колісцятка в двегарку.

Централізація, залежність околничних точок від одної в середині. Митові системи, цла. За паньщини кожда провінція в одній державі, кожде місто брали цдо на свою власну користь. Усі дороги і мости були перетяті цловими рогатками (як ще до війни в Галичині). Се шкодило торговельному рухови і буржуазія скривь, де щезає сила дідичів, запроваджує одно-митовий систем.

Грандіозний, величезний. Вільна конкуренція. За феудалізму уряд дуже втискає підприємців всілякими обмеженнями, цеховим правом, тож буржуазія проголошала свободну конкуренцію, як в промислі, так і в житю лю-

дий супроти феудального систему привілеїв.

Торговельні кризи, або як тепер звуть, „економічні кризи“. З теорією економічних криз має кождий соціаліст бути ознакомлений до с к о н а л о, бо се є найголовніший багіт, котрим соціалісти побивають оборонців капіталізму.

Економічні кризи повстають з переповнення світового, або місцевих ривків крामом. Тому кризи мають характер часом місцевий, а часом світовий.

За паньщини люди не знали, що таке економічна криза. Тоді також бували лихолітя, але те лихо походило від неврадую, помешти або війни. Голодоване народу, коли свлади тріскають від переповнюючого їх хліба та всілякого добра, почалоь уже за часів капіталізму. І чим близше ми підходимо до соціалістичного устрою, тим страшніщі кризи розпадають ся над світом. Голодова смерть зазирає в очи веего пролетаріату і каже йому скасувати капіталізм, а запровадити колективізм.

„Кризи нищуть значну частину продуктів“. Не можучи найта купця на зложений в складах крам, властители його починають винищувати, палючи огнем або топлючи з кораблями, аби вицофати свої гроші через асекурацію. Хоч піддал остро караеть ся правом, але за кризи маса добра гинить таким робом.

Надпродукція, або гіперпродукція, власне явище, коли крामу нарблено фабриками більше, ніж світовий рынок може спожити.

„А коли вони сю перешкоду перематують, в усім буржуазнім суспільстві вчїняєть ся нелад, самому істнованю буржуаз-

ної власности угрожує небезпека“... Се ми тепер власне бачимо в німецько-англійській війні. Сі обидва капітали так розворохлись, що ім стало тісно на земній кулі“. Один з них згине, а другий тоді ще в більшим шалем пічне світову торговлю, вводячи цілі народи в стан пролетаріату, але тим самим приготує ще страшнішу кризу! І поливаючи землю кровю та слізьми, встелюючи кістками людськими, ся мара нарешті сполучить під себе усе краї континенти, знищить дрібних власників і фермерів і нарешті маєти земної кулі стануть власнотев пари одиниць... Ось куди йде в своїм розвоку капіталізм! Коли хочемо дочекатись дня, загальної загалади то тримаймоь його!

„Здобуване нових ривків і ґрунтовніща експлютація старих“.

Приміром, німецький капітал тепер розвавив пашу на Україну, яко новий рынок. З другого боку, в Канаді, капіталісти кричуть купувати тільки річі вироблені в оім краю; се зветь ся „ґрунтовніща експлютація старого ривку“.

„Буржуазія породила — пролетаріат“. Пролетаріат є тїнь капіталізму, каже приказка, і так воно є. Де в котрім краю розпочинаєть ся „капіталістичний вироб, там зараз появляєть ся і пролетаріат; постане він головно в збанкротованих рільничках“.

„Визріл робітників є справою самих робітників.“ „Визволять ся тільки свідомі.“

Читайте і ширіть „Роб. Народ“.

землі сей проклятий лад. Як би самий нарід повстав проти царату та дідичів, та як би виборив собі свободу, то би знав її оцінити. Але тепер наші брати воюють лише за масні слова своїх Васильків, за обіцяні на будуче на вербах грушки. Нераз нам приходило ся читати у часописах про наші Стрільці котрі воюють в австрійській армії яко добровольці. Ми читаємо за них, що їхні муштрована відбувають ся в українській мові і поділено їх відділі по звичаю старинних козаків — Запорожців ва сотні і курні за сего воєнного часу, коли Австрії приходиться до упядку. Але перед війною, чи Австрія дбала про нас, коли на нас нагнали польські шовіністи і насмалли своїх агентів забиваючи українську мову і культуру? Де тоді були дітяч Австрії? Тоді вони і дивитись не хотіли! Але коли тревога, то до бога! Ми робітники цілої Канади єднаймо ся і стараймо ся стати в ряди С. Д. П. Єднаймо ся, пролетарі ціло світа, і стараймо ся зробити всі краєві демократичні країни. Бо як ми будемо тільки нац. радикалами, як ми не уваєм других націй, лише самих себе, то ми і вартости немаем. То файно свою мову плекати, у своїй мові ми можемо файно ся розвивати, але щоб Україну здобувати для Австрії се щось сьмійне! Ми українці-робітники враз з московськими робітниками і з другими націями станьмо до боротьби як з царем, так само із австрійським царем і виборим собі волю. Тоді коли того osiąгнемо, будем знати як зарядити нашою Україною, яко республікою. А Васильків і даровних агентів пішлемо на Камчатку.

Володимир Дідух.

Шевченківські роковини на Бел-вю, Алта.

Заходом відділів У. С. Д. П. в Кроу-нест-пес 19-го квітня с. р. відбув ся концерт на спогал нашого дорогого поета Тараса Шевченка. Вступне слово мав т. Олександр Кіпріянчук. Він указав на головну заслугу Шевченка перед народом, а власне на його боротьбу за скасоване панщини. Ся його боротьба зробила його героєм не тільки українського народу, але героєм цілого людства. Шевченко був запеклий ворог царату і вмираючи, полишив слідуючим поколінням заповіт повалити трон царів і ширити республіканство по цілій землі. Соціалістом Шевченко не

був, але його глибока любов до угітчених працюючих має його пориви до всего доброго і ідеального роблять те, що і соціалісти екляють пред його вчинками свій червоний прапор. А українські соціалдемократи гинучи в борні з капіталізмом, беруть собі Т. Шевченка за зразок непохитного характеру, зразок борця, що згинув на своїм постурупку не поступившись ані кроку взад.

Закінчив свою промову т. Кіпріянчук поклик до всего українського пролетаріату в Канаді ставати в ряди У. С. Д. П. і враз з иншими народами запровадити на землі вільне щасливе життя.

Бесідника наділили рясними оплесками.

Потім відбув ся сам концерт. Співав мужський хор українського відділу з Ферни; т. Д. Мойсок дав відчит „Хто був Т. Г. Шевченко“; аматорський кружок з Колмен поставив український водевіль в однім акті. По скінченню водевілю мужський хор відспівав „Не пора“ і „Марсельезу“ і т. д.

Усі аматори виявлялись з своїх ролей чудово і оплескам не було кінця. Концерт забрав часу від 8-ої години до 11½ вночі. Потім відбували танці. О 12-ій роздано вечерю. Потім танці знов до 2-ої. О 2-ій тов. Кіпріянчук зробив перерву і поклик на платформу т. М. Єремійчука секретара Е. К., котрий на той час завітав на Белвю в своїй обідці по заходу.

Тов. Єремійчук вказав на той прийнятний факт, що український соціалістичний рух чудово розвивається на Заході без жадних роздорів і перешкод. Потім, обговорюючи дальші партійні справи, вказав, що найбільшюю точкою в тілі У. С. Д. П. є те що її орган „Р. Н.“ є задовжений і се не дає, не тільки його побільшати, але вично загрожує йому упадком. Закінчив свою промову т. Єремійчук поклик до відділів скинути з „Р. Н.“ гнітчого його панна і там помочи Е. К. розпочати широкое виявництво соціалістичної і наукової літератури.

Слухачі вкрили промову т. секретара оплесками і зразу зложили на місці \$11.20 на сплату дову „Р. Н.“ за що ім т. Єремійчук красно подякував.

Потім забавлялись собі аж до 6-ої рано, а відтак розійшлись вдоволені домів, одні до Гілквест, ті до Ферраучи, полишив слідуючим поколінням заповіт повалити трон царів і ширити республіканство по цілій землі.

Отак робітник ся має; віждеть ся, забавить ся і верне

навад до своєї праці.
Павло Баранюк
Колмен, Алта.

Референдум.

СПРАВА ЕКЗЕКУТИВНОЇ РАДИ.

Тому що наша конститутція не каже з кількох членів має скластись Екзекутивна Рада і кільки репрезентатів має ставити до Е. Р. кождий поодинокий агітаційний округ (IV. С. I.), окружна конвенція відділів У. С. Д. П. Ман. і Саск. ставить під референдум членства цілої У. С. Д. П. слідуючу пропозицію:

РЕФЕРЕНДУМ.

О. К. І. М. О. пропонує, щоб кождий агітаційний округ був репрезентований в Екзекутивній Раді трома членами.

Відділ ч. .... число голосів за .....
Предсідатель ..... Секретар .....

З а м і т а. Після конституції референдум має бути розташений на 2 місяці від часу дня його оголошення. Тому повище наведений референдум А. О. І. С. кінчить ся 12-го липня 1915 р. Але, зглядно на важність справи, секретаріят просить відділи не зволікати зголосованем.

М. Єремійчук секр. Е. К.

Референдум.

СПРАВА КОНВЕНЦІЇ А. О. МАН. І САСК.

Після III. С. 16. Конституції „Рішення партійних конференцій мають бути правосильні, коли будуть прийняті через референдум“.

Тому Е. К. дає під референдум відділів У. С. Д. П. в провінціях Манітобі і Саскачевану постанови конвенції сих відділів з дня 2-го мая у Вінніпегу — Трансконі. Чи гадать ся відділи цих провінцій з тими постановами, котрі офіціально були оголошені в „Р. Н.“ ч. 18?

Відділ ч. .... число голосів за .....
Предсідатель ..... Секретар .....

Час референдуму цією конституції.
М. Єремійчук.

Усі враз!
Усі враз!

ВІД РЕДАКТОРА „Р. Н.“

Дорогі Товариші! Мушу звернутись до Вас з такими ж гіркими словами докору, як звертав ся колись до Вас бувший редактор „Р. Н.“ т. Гуцайло. Скажіть, що Ви собі думаете зробити з „Р. Н.“? Чи Ви знаєте, що він стоїть над прірвою упадку? Так, Ви се добре знаєте! Ви знаєте, що тепер страшна економічна криза, передплата приходить через місяць менше, ніж вартують стемлі, щоб розіслати „Р. Н.“! Коли „Р. Н.“ не був власністю Партії, тоді шеровниці врятували його у прикрій хвилі. Тепер „Р. Н.“ є Ваш! Тепер Вал обовязок, обовязок відділів вильнувати за ідейним напрямком і фінансами партійного органу.

Я сего небачу, щоб ціла У. С. Д. П. відчувала! Уже минуло пара місяців з того часу, як в „Р. Н.“ був проголошений поклик за увільнене його від дову. Того дову було тільки \$900. Усіх членів У. С. Д. П. є поперх 900. Себто колиб кождий щиро захотів сплатити дову свого органу, то досеть було б по \$1, і в один день „Р. Н.“ був би свободний. Ні того нема. Нема щирости в членах, нема єдности, нема зрозумія великої ідеї визволення і просьвіченя робітничої класи, нема самопросьвіти. Воліє прокурити або в кулі пропштуркати того долара, а не дати на велику сьвяту ідею, соціалізму! І ось бачимо, що ше й досі \$300 тяжить на „Р. Н.“ Мені вствидно, Товариші! Я знаю, що вороги, дивлячись на сей образок кажуть собі, сьміючись: „Ото партія, що не годна \$300 сплатити!“

Товариші ви знаєте мене, Ви знаєте П. Крата. Ви знаєте як я посьвятив найкращі мої літа, безкорисно віддавши їх справі революції на Україні. Ви знаєте як я офірував вдруге свою карієру, ставши проти лайдантів аристокрації в Галичині в

ВІДІД У С. Д. П. З ТІМІНС ОНТ \$300.
Лесь Терубенька і Ів Назарчук з Тіміне по \$1;
Т. Івасюк з Ріджайні 50ц.; М. Топорівський з Арборг, Ман. 50ц.

1907 р. (Буча на Львівським увів. рситеті). Ви знаєте, що я не дбав 7 років в Канаді про масток, аби піднести в сім краю соціалізм. Ви знаєте, що ще минушого літа я перейшов поперх 200 миль в горах Бр. Колюмбі проповідуючи слово соціалізму. Показав на се 3 місяці часу; рахуючи хоч по \$2 денно, то я офірував тоді Партії \$180. Чому ж у Вас усеїх не знайдець ся відваги посьвятити на „Р. Н.“ хоч по \$1. ?!

В кінці квітня е. р. „Р. Н.“ лишив ся без редактора, і Е. К. та Редакційний Комітет переконали мене взяти на себе обовязок редагованія „Р. Н.“, поки вони знайдуть собі редактора. Мені шкода було, щоб „Р. Н.“ упадав з браку редактора і я взяв на якийсь час сей обовязок. І в той час, коли я докладно усіх своїх сил зробив з него дійсно соціалістичну часопись, щоб було з чим перед сьвітом показатись Ви, Товариші, покидаєте „Р. Н.“ в довгах і без жадної помочи. Гірш того! На Сході появились між членами Партії такі „соціалісти“, що показують свою „сьвідомість“ тим, що ухваляють упадок власному партійному органу і хочуть виставити редактора дурлем перед цілим сьвітом, заборонюючи направляти їхню безграмотну писаниву.

Тож я на сім місці кличу Вас, Товариші, до партійної карности і соціалістичного обовязку. Колиж Ви до тяжки не увільните „Р. Н.“ від дову, то я лишу редаговане „Р. Н.“, і відвічальність за упадок „Р. Н.“ ляже на Ваші голови!

Сподіємось, що Ви не доведете У. С. Д. П. до такого страшного упадку і скандалю. Ваш за соціалізм Павло Крат.

ПОЗІР! РОДИМЦІ! ПОЗІР!
Мая честь повідомити, що я розпочав КРАВЕЦЬКИЙ ВАРСТАТ першої класи. Виробляю убрания мужської і женської.
Властитель п. Пахольчак.
109 SUTHERLAND AVE. WINNIPEG, MAN.

До відома усіх російським підданям
НОВИЙ ДВОПРУВОВИЙ „ЦАРИЦА“ ПОШТОВИЙ ПАРОВЕЦЬ
відплине з Нью-Йорку просто до АРХАНГЕЛЬСКУ в суботу 22-го мая 1915 р.
ІЗДА БЕЗ ПЕРЕСІДАНЯ.
Ціна з Нью-Йорку до Архангельську **\$48**
Крім того з кождого подорожного берет ся \$3 американської військової такси.
Слідуючі парівці з Нью-Йорку:
„ЦАРЬ“ — 5-го червня „ДВИНСК“ — 19 червня.
Парівці Російсько-Американської Лінії є одинокі, що йдуть до АРХАНГЕЛЬСКУ цивільним шляхом. ПОЗА ВОЗНОЮ ЗОНОЮ; ТОЖ ПОДОРОЖ ЦІЛКОВИТО БЕЗПЕЧНА.
З РОСІЇ
можуть приїхати усі жінки, діти і чоловіки, котрі увільнені від війська і мають пачпорт.
З інформаціями звертайтесь до наших агентів або до **A. E. JOHNSON & CO** Gen. Pass Agts. 37 B way, NEW YORK, N. Y.

Можете зазнати розкоші ДОВОЮ КАВОЮ
у власнім домі майже так, як в найліпших готелях і реставраціях коли домішаєте до Вашої кави **FRANCK-A ЦУКОРІЮ** ЗНАНУ
З КАВОЮ ДОМШКОЮ
TRADE-MARK.
Ми тепер достарчаємо з вашої американської фабрики так, як достарчалисьмо через ціле століте з наших 18 європейських фабрик. **ФРАНКА ЦУКОРІЯ ЗРОБИТЬ ВАШУ КАВУ ЗДОРОВОЮ І СМАЧНОЮ.**
Спробуйте раз, а ніколи не будете уживати кави без тої доправи.
Питайте Вашого гросерьяка о правду цукорію з фабрики Франк-а в квадратних пачках. Кожда пачка є заосотрена нашою охоронною маркою „кавовий млянок.“
HEINR. FRANCK SOEHNE & CO.
Американська філія фірми LUDWIGSBURG, Північчяна. Flushing, New York.

Русько-німецький шпиталь
Dr. G. Kaichman-a
Спеціальне ліченє хоріб венеричних (сифіліс, трипер і други хірургічних, внутрішних, жіночих, очних і ушних)
Н і новіше і напє вніше
ліченє сифіліса „906“ проф. Бріджа. Ліченє полового бевсилія, Ліченє електрикою. Лікарства вивозило по кольоніях на надісланом вадатку.
OFFICE & HOSPITAL
453 Selkirk Ave. Winnipeg.
Phone: St. John 1722.

МИ МАЄ
People's Drug Store
Старокраєві і ту лікаретва зроблені шій властній лабораторії.
Приходіть або пишіть
568 BURROWS AVE. WINNIPEG